DOBRÉ SPRÁVY Z REGIÓNOV

1
September
2017

ŠKÔLKA JE KĽÚČ K ÚSPECHU RÓMSKYCH DETÍ

Vážený čitateľ, pozdravujem Vás pri čítaní nového informačného materiálu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. Dobré správy z regiónov prezentujú najdôležitejšie témy v oblasti integrácie marginalizovaných rómskych komunít. Chceme poukázať najmä na prípady úspechov z regiónov, a pridať k nim informácie o tom, ako ich môžu záujemcovia zopakovať vo vlastných obciach. Dúfame, že aj takto vieme prispieť k prelomeniu asi najdôležitejšieho, no zároveň najviac škodného predsudku v tejto téme: že sa nič nedá urobiť, že v téme integrácie rómskych komunít nemáme úspechy, a že osoh môžu priniesť len radikálne riešenia. Spolu s kolegami si myslíme pravý opak. Naše skúsenosti z regiónov hovoria jednoznačne o tom, **že úspechy produkujú motivovaní ľudia, dobré nápady a najmä mravenčia práca ich realizácie.** Dobré správy z regiónov dávajú hold týmto ľudom a ich úspechom. Ak poznáte príbeh úspechu, o ktorom by ste radi dali vedieť, neváhajte nás kontaktovať. Radi sa s vami o ňom porozprávame.

Prajem vám príjemné čítanie,
S pozdravom,

Ábel Ravasz
splnomocnenec vlády pre rómske komunity

V ŠKÔLKACH SA UČÍME PRE ŽIVOT

ÚRAD SPLNOMOCNENCA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE RÓMSKE KOMUNITY

V ŠKÔLKACH SA UČÍME PRE ŽIVOT

Vstup do školy je prahovou udalosťou v živote dieťaťa. Spôsob, akým túto udalosť zvládne má zásadný vplyv na jeho ďalší vývoj.

Materská škola má oproti základnej škole veľkú výhodu a tou je, že sa od detí neočakávajú výsledky. Škôlka je prostredím, kde sa dieťa zoznamuje so spoločnosťou a fungovaním v nej. Pre rómske deti z chudobných pomerov je to niekoľko násobne ťažšie, keďže **od mališka žijú v izolácii,** za ktorú ani náhodou nemôžu. Preto je veľmi dôležité, aby rómske deti začali svoju cestu vzdelania v škôlke, v prostredí v ktorom budú mať dostatok pochopenia a podpory.

Predškolská výchova má veľký význam pre dieťa z hľadiska rozvoja celej osobnosti. Hlavnou úlohou pedagóga je **zapojiť do procesu aj rodičov rómskych detí.** Materská škola rodinu nenahrádza, ale nadväzuje na rodinu, a obohacuje jej výchovu o **cieľavedomú a systematickú činnosť,** ktorá je často v chudobných rómskych rodinách nedostatočná alebo úplne chýba.

Postavenie rómskeho dieťaťa je špecifické, prichádza do kontaktu s deťmi, ktoré vyrastali v inom myšlienkovom svete, v inom systéme životných hodnôt a inom životnom rytme. **Najväčšie výchovno-vzdelávacie problémy majú rómske deti v prvých rokoch školskej dochádzky.** Práve vhodný prístup učiteľa v materskej škole, osobitne zameraný na **formovanie tvorivých schopností** a vyrovnanie štartovacej čiary napríklad **rozvojom slovnej zásoby** slovenského jazyka, môže prekonať počiatočný vývojový deficit.

Pri vzdelávaní týchto žiakov je dôležité akceptovať, že väčšina z nich je súčasťou sociálne najslabších a najzaostalejších vrstiev obyvateľstva. V legislatíve a odbornej praxi sa používa termín žiaci z marginalizovaných rómskych komunít alebo žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia. Oba termíny však znamenajú to, čo v ľudskej reči nazývame hlbokou chudobou.

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania detí z chudobných pomerov v materskej škole je podľa Štátneho vzdelávacieho programu **prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov plynúcich z chudoby, dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností** tak, aby boli pripravené na školské vzdelávanie. Materská škola má teda vytvoriť také prostredie, aby v plnom rozsahu naplnila ciele výchovy a vzdelávania a tým pomohla deťom a ich rodinám pri štarte k lepším možnostiam.

Povinná predškolská dochádzka je medzinárodnou praxou a v krajinách, kde je zavedená, je zaškolenosť detí a ich pripravenosť na školu a spoločenský život na oveľa vyššej úrovni. Ako príklad je možné uviesť susedné Maďarsko, kde sa po zavedení povinnej predškolskej dochádzky dosiahla zaškolenosť detí z marginalizovaných rómskych komunít v škôlkach na úrovni 95%.

DOBRÁ SPRÁVA Z OBCE MARKOVCE

„ŠKÔLKA NIE JE LEN PRE DETI, PRACUJEME AJ S RODIČMI.“

Valéria Eľková
starostka obce Markovce

V obci Markovce pri Michalovciach , kde z obyvateľstva 989 ľudí tvoria dve tretiny Rómovia, majú so školkôu veľmi pozitívne skúsenosti. V škôlke pomáhajú deťom osvojiť si zručnosti a znalosti, ktoré by im potom na úrovni základnej školy chýbali. Starostka Valéria Eľková hovorí aj o možnosti spolupráce s rodičmi.

Pani starostka, povedzte nám prosím trošku viac o škôlke vo vašej obci.

V našej obci prevádzkujeme materskú školu už od roku 1974. Od roku 2002 je jej zriaďovateľom obec Markovce. Škôlku prevádzkujeme v upravenom jednopodlažnom dome, ktorý je aj s pozemkom vo vlastníctve obce. Súčasťou materskej školy je školská jedáleň, ktorá zabezpečuje zdravú výživu detí. V súčasnosti je kapacita škôlky desať detí, priestorovo nám to na viac detí nevychádza. Škôlku navštevujú v súčasnosti len rómske deti, nakoľko práve oni tvoria drvivú väčšinu obyvateľstva obce v predškolskom veku. Celkovo je detí vo veku od 3-5 rokov v obci 63, takže je veľa detí čakajúcich na materskú školu. Demografický vývoj v obci ukazuje, že každoročne je prírastok minimálne 15 detí, a väčšina rodičov má záujem o tento servis.

V čom vidíte najväčší prínos materskej školy?

Materská škola zabezpečuje výchovu a vzdelávanie prostredníctvom školského vzdelávacieho programu, ktorý poskytuje predprimárne vzdelanie. Hlavným cieľom výchovy a vzdelávania v materskej škole je dosiahnutie optimálnej kognitívnej, senzomotorickej a sociálno-citovej úrovne ako základu pre vzdelávanie v základnej škole. Inak povedané, v škôlke pomáhajú deťom osvojiť si tie zručnosti a znalosti, ktoré by im potom na úrovni základnej školy chýbali. Tu chcem podotknúť, že v tomto smere je veľmi výrazný rozdiel v porovnaní s tými deťmi, ktoré predškolskú výchovu neabsolvujú.

Spolupracujete aj s rodičmi, zapájate ich do práce s deťmi?

Áno, zamestnanci našej materskej školy využívajú aj možnosť spolupráce s rodičmi a to hlavne pri tvorivých prácach ako je napr. spoločné maľovanie vianočných stromčekov, lepenie, vystrihovanie, ale zapájajú ich aj do servítkovej techniky, čo je pre nich niečo nové a hlavne zaujímavé. Samotná spolupráca, okrem iného spočíva aj v spoločne pripravovaných kultúrnych a športových aktivitách ako aj pomoc rodičov zamestnaných v obci na aktivačných prácach. Je neskutočne dôležité, aby aj rodičia pochopili, že základ úspešnosti ich detí je práve prítomnosť a práca v materskej škole. Ak rodič vníma fungovanie škôlky ako úspešné, tak pri druhom dieťati už vôbec nie je problém ho presvedčiť o spolupráci. U nás v Markovciach problém je skôr nízka kapacita škôlky, nie nezáujem rodičov.

Čo by ste potrebovali na posilnenie vašej škôlky? Niekoľkokrát ste sa zapojili aj do výzvy.

Naším cieľom je napredovať, lebo chceme všetkým deťom ktorým to patrí, umožniť návštevu materskej školy a nevzdávame sa ani po neúspešných výzvach do ktorých sme sa zapojili, a investovali vlastné finančné prostriedky do spracovania projektovej dokumentácie. Dúfame, že v budúcnosti budeme úspešnejší a získame finančné prostriedky na výstavbu novej materskej školy aspoň s dvoma triedami, aby sme mohli venovať systematickú pozornosť výchove a vzdelávaniu rómskych detí už od útleho veku.

Veľkú radosť máme z vybudovania novej modulovej základnej školy, ktorú sme slávnostne otvorili v marci tohto roku. Po trinástich rokoch sme zrušili dvoj zmennú prevádzku, čím sme vytvorili vhodné podmienky pre žiakov, ale aj všetkých pedagogických a prevádzkových zamestnancov. Bolo by super, keby sme rovnako vedeli vytvoriť vhodné podmienky aj pre našu materskú školu.

Ako vnímate myšlienku zavedenia povinnej predškolskej dochádzky?

Myslím, že myšlienka zavedenia povinnej predškolskej výchovy jeden rok je veľmi dobrá, a určite by sa to odzrkadlilo aj na úspešností detí pri vstupe do 1.ročníka základnej školy. Budem sa len opakovať: je naozaj enormný rozdiel medzi tými deťmi, ktoré chodia do materskej školy a tými, ktoré sa dostávajú do styku s edukačným systémom len na úrovni základnej školy. Materská škola, predškolská edukácia má byť začiatok celoživotného edukačného reťazca, východisko a základ, na ktorom stoja a budujú sa ďalšie vzdelávacie stupne. Pritom úspech vzdelávacieho systému je základ pre lepšie fungovanie našich obcí a asi aj celého Slovenska.

PLÁNY NÁŠHO ÚRADU

Na Úrade splnomocnenca pre rómske komunity si uvedomujeme, aký prínos má predškolská výchova. Preto je presadenie povinnej predškolskej výchovy od piatich rokov našou prioritou, ktorú rázne presadzujeme.

Po schválení stratégie pre integráciu Rómov, ako aj národného plánu „Učiace sa Slovensko“, navrhujeme systémové zmeny v tom, ako pracovať s deťmi z chudobných rodín v školstve. Povinná predškolská príprava je jedným z nevyhnutných krokov. **Ak má byť škôlka povinná, musí byť aj zadarmo. Ideálne by bolo poskytovať aj teplú stravu raz denne,** ako motivačný prostriedok pre rodičov.

V tejto oblasti represia nemôže byť považovaná za systémové riešenie. Pre rodičov, ktorí svoje deti nechcú dávať do škôlky, alebo to vnímajú ako zásah do svojej slobody, sme v návrhu uplatnili takzvaný opt-out systém, kedy bude môcť rodič pri splnení istých podmienok svoje dieťa z povinnej predškolskej dochádzky odhlásiť.

Návrh sme prerokovali pred letnými prázdninami s našimi partnermi na Ministerstve školstva. Pozbierali sme podnety priamo od obcí, učiteľov a rodičov. Pri presadzovaní a následnom uplatnení tohto kroku je vzájomná súčinnosť nevyhnutná. Výchova v materských školách sa odohráva v obciach, preto sa bez pomoci pani učiteliek, riaditeliek, či starostiek ďaleko nedostaneme.

Okrem tejto práce bežia aj **podporné programy.** Nový zákon o financovaní školstva zabezpečí **bezplatnosť škôlky** pre rodiny z chudobného prostredia. Tiež pracujeme na upevnení pozície **predškolských a školských asistentov** cez reformu inštitúcie sociálne znevýhodneného prostredia. V spolupráci so Sekciou európskych programov Ministerstva vnútra pracujeme na vyhodnotení aktuálneho projektu výstavby materských škôl z výzvy operačného programu Ľudské zdroje OPLZ-PO6-SC612-2016-1b. Chceme sa spoliehať na mienku obcí pri upravení podmienok výzvy, a zabezpečiť tak vyšší počet úspešných projektov.

DOBRÉ SPRÁVY ZO ŠTÁTNEJ SPRÁVY

O miestne občianske poriadkové služby (MOPS) je veľký záujem. Výzva, ktorá nadväzuje na úspešný projekt rómskych občianskych hliadok z roku 2015, bola vypísaná Sekciou európskych programov Ministerstva vnútra (SEP MV) **v máji 2017.** Prihlásilo sa do nej vyše **170 obcí.** Vďaka obrovskému záujmu o túto tému sa podarilo zvýšiť rozpočet výzvy o viac ako polovicu. Vieme tým zabezpečiť to, že MOPS budú môcť byť v každej obci, ktorej žiadosť prejde formálnou kontrolou. Negatívnou stranou obrovského záujmu je fakt, že administratívna kontrola SEP MV trvá dlšie, ako sme predbežne očakávali. Odhadujeme, že najskôr od októbra a najneskôr od decembra budú môcť začať pracovať. Vytvorených bude viac ako 700 pracovných miest na tri roky. Od MOPS sľubujeme zlepšenie bezpečnosti v obciach, ako aj pomoc pri vykonaní malých obecných služieb.

Ministerstvo vnútra SR oficiálne schválilo projekt Zdravé regióny. Zdravé regióny nadväzujú na projekt Zdravé komunity, ktorý je príkladom mimoriadne úspešnej aktivizácie a zamestnávania ľudí priamo z cieľových komunít a má výrazné integračné a prierezové kvality. Prostredníctvom projektu sa dostávajú do terénu tzv. asistenti zdravia, ktorí pomáhajú najmä lekárom, starostom a školám pri práci s Rómami v lokalitách, kde je to potrebné. Robia zdravotnú a sexuálnu osvetu, pozývajú na preventívne prehliadky a očkovania, merajú tlak alebo teplotu, pomáhajú pri útekoch mladých mamičiek z pôrodníc, či pri vybavovaní preukazov poistenca. **Ak vo vašej obci zatiaľ nepracuje asistent zdravia, kontaktujte organizáciu zdravé regióny na adrese: *office@zdraveregiony.eu***

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity dňa 30. júna 2017 vyhlásil výzvu na predkladanie žiadostí na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenie mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity. Dotáciu možno poskytnúť aj občianskym združeniam, nadáciám, neziskovým organizáciám a ďalším organizáciám tretieho sektora; tiež obciam a vyšším územným celkom. Podporené budú aktivity vychádzajúce z prioritných politík a cieľov Stratégie SR pre integráciu Rómov do roku 2020, zabezpečenie technickej vybavenosti a rekonštrukcie bývania Rómov, rovnako projekty pre dobudovanie miestnych komunikácií v rómskych komunitách, pre podporu vzdelávania a výchovy, zamestnanosti, zamestnateľnosti a podobne. Na projekty je k dispozícii **615 000 €,** termín uzávierky bol **14. august 2017.** Po administratívnom preverení projektov zasadne dotačná komisia, ktorá rozhodne o podpore pre jednotlivé projekty.

Fond na podporu kultúry národnostných menšín zverejnil výzvu pre organizácie, ktoré sa venujú menšinovej kultúre. Organizácie sa mohli registrovať vyplnením a odoslaním registračnej listiny do **8.septembra 2017.** Po úspešnej registrácii sa budú môcť zúčastniť zhromaždenia organizácii, ktoré volia členov odborných rád a zároveň môžu predkladať návrhy na členov rád. Odborné rady budú následne počas dvoch rokov rozhodovať o podpore národnostnej menšiny. Novo vytvorený fond zahájí svoju prácu od januára 2018, a bude disponovať výrazne zvýšeným rozpočtom v porovnávaní s tohtoročnou grantovou schémou. V prípade rómskej menšiny to znamená vyše 1 700 000 € ročne, ktoré budú podporovať rómsku kultúru.

AKTUÁLNE INFORMÁCIE

Ministerstvo vnútra SR ako sprostredkovateľský orgán pre časť operačného programu Ľudské zdroje **zjednodušilo podmienky výzvy na podporu prístupu k pitnej vode.** Zmenami vo výzve sme výrazne odbúrali administratívnu záťaž pre oprávnených žiadateľov. Na výzvu je vyčlenených **16 000 000 €.** Výzva zameraná na podporu prístupu k pitnej vode má uzávierku **26.septembra 2017.**

Výzva Ministerstva vnútra zameraná na výstavbu a rekonštrukciu komunitných centier pokračuje. Uzávierka súčasného kola je **5.októbra 2017,** a okrem obcí sa doň môžu hlásiť aj neziskové organizácie. Viac informácii o výzvach Ministerstva vnútra nájdete na adrese: *https://www.minv.sk/?OPLZ*

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Vajnorská 25
832 56 Bratislava
Slovenská republika

splnomocnenecrk@minv.sk
www.facebook.com/abelravasz
tel.: +421 2 509 44 961

www.minv.sk